

Algemene toelichting op de Beleidsregels Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK)

De TONK is een tijdelijke tegemoetkoming in noodzakelijke kosten. Deze tegemoetkoming is voor huishoudens die te maken hebben met een inkomensterugval en daardoor de noodzakelijke kosten niet meer kunnen betalen uit het inkomen. Het gaat hierbij om een vergoeding voor daadwerkelijke noodzakelijke kosten, niet om een inkomensondersteunende regeling. De tijdelijke noodmaatregel TONK geldt van 1 januari 2021 tot en met 30 juni 2021.

In deze periode wordt een ruimere toegang tot het instrument van de bijzondere bijstand geboden. Op grond van de Participatiewet kan door de gemeente in individuele gevallen bijzondere bijstand verstrekt worden als het door bijzondere omstandigheden niet meer mogelijk is om de noodzakelijke kosten te betalen (artikel 35 lid 1 Participatiewet). Gemeenten hebben daarbij eigen beleidsvrijheid. Er worden voor de tegemoetkoming TONK géén nadere centrale regels vastgesteld. Het is aan gemeenten om in voorkomende individuele gevallen, ruimhartiger om te gaan met draagkracht dan de gemeentelijke richtlijnen in “niet coronatijd” voorschrijven.

Aangezien de TONK is gegoten in de vorm van bijzondere bijstand, blijft de systematiek van de bijstand gelden. Dit betekent dat voldaan moet worden aan de algemene regels voor bijzondere bijstandsverlening, en dat alleen sprake is van een verruiming ten opzichte van de Participatiewet en de reguliere beleidsregels bijzondere bijstand daar waar dit expliciet volgt uit deze beleidsregels. Dat de systematiek van de Participatiewet geldt, impliceert ook dat gehuwden slechts een gezamenlijk recht op een tegemoetkoming TONK hebben.

Inlichtingenplicht

De inlichtingenplicht geldt voor de TONK onverkort (artikel 17 Participatiewet). Dat betekent dat de aanvrager elke wijziging die van invloed is of kan zijn op het recht op of de hoogte van de tegemoetkoming moet doorgeven. Het is belangrijk om hier helder over te communiceren bij de aanvraag, omdat het vaak zal gaan om mensen die geen bijstand ontvangen en dus niet bekend zijn met de regels.

Als achteraf blijkt dat op basis van onjuiste informatie ten onrechte of tot een te hoog bedrag bijstand is verstrekt, dan gaat het college over tot terugvordering.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1. Begrippen

Begrippen die al zijn omschreven in de Participatiewet, Algemene wet bestuursrecht of de Gemeentewet worden niet afzonderlijk gedefinieerd in deze beleidsregels. Deze zijn vanzelfsprekend van toepassing op deze beleidsregels.

Het huidig inkomen en het huidige vermogen

Bij het bepalen of een inwoner in aanmerking komt voor een tegemoetkoming TONK is het huidige inkomen van belang. Het college definieert het huidige inkomen als het in aanmerking te nemen inkomen in de maand januari 2021. Het vermogen als bedoeld in artikel 34 van de wet per datum 1 januari 2021.

In verband met een eenvoudige uitvoering worden de vermogensvrijlatingen van artikel 34, tweede lid, van de wet niet in aanmerking genomen. Bij vermogen kan worden gedacht aan:

- a. contant geld;
- b. geld op betaal- en spaarrekeningen;
- c. cryptovaluta (zoals bitcoins);
- d. de waarde van effecten (hierbij gaat het om beleggingsrekeningen met aandelen, obligaties, en opties en effecten in depot).

Inkomen voor de coronacrisis

Het inkomen voor de coronacrisis is van belang in verband met het oordeel of er sprake is van een zodanige inkomensterugval waardoor recht kan bestaan op een tegemoetkoming TONK. Het inkomen voor de coronacrisis wordt beoordeeld per datum 1 januari 2020.

Inkomensterugval

De terugval in inkomen moet direct een gevolg zijn van de coronacrisis. De terugval is minimaal 25%.

Inwoner

Een belanghebbende heeft recht jegens het college van de gemeente waar hij zijn woonplaats heeft (artikel 40, eerste lid, van de wet). Hiermee is rekening gehouden met de definitie van het begrip inwoner.

In aanmerking te nemen inkomen

Het volledige inkomen waarover een inwoner redelijkerwijs kan beschikken als bedoeld in artikel 32, eerste lid, van de wet wordt in aanmerking genomen.

Bij het in aanmerking te nemen inkomen kan in ieder geval worden gedacht aan:

- a. inkomen uit arbeid;
- b. inkomen uit de eigen onderneming;
- c. inkomen uit een uitkering;
- d. inkomen uit verhuur; en
- e. inkomen uit partner- en/of kinderalimentatie.

Inkomen voor zelfstandigen

Het inkomen moet worden berekend per maand. Dit geldt ook voor zelfstandigen. Voor zelfstandigen kan dit inkomen worden berekend zoals conform de regels van de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers. Het inkomen uit het bedrijf of zelfstandig beroep dat in aanmerking wordt genomen voor de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers betreft de netto beloning van de zelfstandige. Hierbij gaat het om het bedrag van de omzet (factuurbedrag) minus omzetbelasting, minus zakelijke kosten en minus het forfaitair percentage als bedoeld in artikel 6 lid 2 Tozo.

Voor de leefvorm toepasselijke bijstandsnorm

De voor de leefvorm toepasselijke bijstandsnorm is van belang voor het bepalen van het recht op en de hoogte van de tegemoetkoming TONK. De voor de leefvorm toepasselijke bijstandsnorm is de bijstandsnorm die van toepassing zou zijn in de leefsituatie van de inwoner als recht zou bestaan op algemene bijstand. In verband met een eenvoudige uitvoering van deze beleidsregels wordt geen rekening gehouden met de kostendelersnorm - als bedoeld in artikel 19a en 22a van de wet - voor het bepalen van de toepasselijke bijstandsnorm. De toepasselijke bijstandsnorm voor een alleenstaande van 30 jaar met kostendelers wordt voor de toepassing van deze beleidsregels dan de alleenstaande norm van artikel 21, onder a, van de wet.

Artikel 2. Voorwaarden tegemoetkoming TONK

Een tegemoetkoming TONK is bedoeld voor huishoudens:

- die door de huidige omstandigheden als gevolg van het coronavirus te maken hebben met een onvoorzienbare en onvermijdelijke terugval in hun inkomen van minimaal 25%, en,
- die daardoor noodzakelijke kosten zoals woonkosten niet meer kunnen voldoen, en
- waarvoor andere regelingen niet of onvoldoende uitkomst bieden.

Het college heeft - hiermee rekening houdend – in artikel 2 voorwaarden opgesteld waaronder recht bestaat op een tegemoetkoming TONK.

Voorwaarden uit de Participatiewet

De tegemoetkoming TONK is gebaseerd op artikel 35 Participatiewet. Dit betekent dat een belanghebbende moet behoren tot de kring van rechthebbenden. Zo moeten de kosten zijn verbonden aan Nederland en de belanghebbende moet een Nederlander zijn of een daaraan gelijkgestelde vreemdeling (artikel 11 Participatiewet). Ook mag een belanghebbende niet zijn uitgesloten van het recht op bijstand (artikel 13 Participatiewet).

Er kan samenloop zijn met andere regelingen uit het steun- en herstellepakket van het Rijk zoals de Tozo. Een inwoner die Tozo-uitkering ontvangt is niet bij voorbaat uitgesloten voor de tegemoetkoming TONK.

Let op! Een vergoeding op basis van de TVL of NOW wordt niet beschouwd als een voorliggende voorziening voor de kosten waarin de tegemoetkoming TONK voorziet.

Wanneer is vastgesteld dat de aanvrager tot de kring van rechthebbenden behoort, dan moet worden getoetst aan de voorwaarden van artikel 35 Participatiewet. Het college moet bij een aanvraag om een tegemoetkoming TONK, net als bij een aanvraag om bijzondere bijstand, altijd de volgende 4 vragen in een dwingende volgorde te beantwoorden om vast te stellen of recht bestaat op bijzondere bijstand:

1. Doen de kosten zich voor?
Zie artikel 4 op welke kosten de tegemoetkoming TONK betrekking heeft.
Zo ja, beoordeel dan vraag 2. Zo nee, wijs de aanvraag af.
2. Zijn de kosten in het individuele geval noodzakelijk?
De tegemoetkoming TONK voorziet alleen in de kosten van een door de aanvrager zelf bewoonde woning (zie artikel 4). Alleen die kosten worden gezien als noodzakelijk.
Zo ja, beoordeel dan vraag 3. Zo nee, wijs de aanvraag af.
3. Vloeien de kosten voort uit bijzondere individuele omstandigheden?
De aanvrager zal moeten verklaren en onderbouwen dat de terugval in inkomen het gevolg is van de coronacrisis.
Zo ja, beoordeel dan vraag 4, zo nee wijs de aanvraag af.
4. Kunnen de kosten worden voldaan uit de bijstandsnorm, de individuele inkomenstoelag, het vermogen en het inkomen voor zover dit meer bedraagt dan de bijstandsnorm?
Zo nee, wijs de aanvraag toe. Zo ja, wijs de aanvraag af.

Voorwaarden uit beleidsregels

Een inwoner heeft recht op een tegemoetkoming TONK als hij zijn woonkosten niet kan betalen als gevolg van een terugval in inkomsten door de coronacrisis. Het college heeft een percentage van 25% gekoppeld aan de inkomstensterugval. Het is aan de aanvrager van de tegemoetkoming TONK om dit aan te tonen. Het inkomen in de maand januari 2021 moet tenminste 25% lager zijn dan het inkomen in de maand januari 2020.

Verder moet worden getoetst of de woonkosten niet betaald kunnen worden uit de bestedingsruimte. De bestedingsruimte is dat deel van het inkomen dat de inwoner wordt geacht ten minste te besteden aan de woonkosten. Hierbij wordt voor het inkomen tot de bijstandsnorm een ander percentage gehanteerd dan voor het inkomen boven de toepasselijke bijstandsnorm. De bestedingsruimte bestaat uit:

- 50% van het huidige inkomen tot de toepasselijke bijstandsnorm; en
- 80% van het huidige inkomen boven de toepasselijke bijstandsnorm.

Het gaat om de voor de leefvorm toepasselijke bijstandsnorm, dus ook al is er geen sprake van verstrekking van algemene bijstand, dan wordt er gekeken naar de bijstandsnorm die van toepassing zou zijn geweest als hij wel recht had op algemene bijstand.

Laatste voorwaarde is dat het huidige vermogen niet hoger mag zijn dan de voor de leefvorm toepasselijke vermogensgrens als bedoeld in artikel 34, derde lid, van de wet.

Kortweg zijn de voorwaarden dus:

- een terugval in inkomen van door de coronacrisis;
- woonkosten kunnen niet uit het huidige inkomen worden voldaan waarbij het college rekent met 50% tot de bijstandsnorm en 80% boven de bijstandsnorm.
- geen vermogen boven de toepasselijke vermogensgrens.

De hoogte van het huidige inkomen staat dus op zichzelf niet in de weg aan recht op een tegemoetkoming TONK, zolang maar voldaan is aan bovengenoemde voorwaarden.

Voorbeeld:

Een inwoner (gehuwd) met een inkomen van € 3000,- voor de coronacrisis en een huidig inkomen van € 1700,-, geen partner, woonkosten van € 1000,-, energielasten € 166,- en geen in aanmerking te nemen vermogen voldoet aan de voorwaarden voor een tegemoetkoming TONK.

Er is immers sprake van een terugval in inkomen vanwege de coronacrisis. Er is geen sprake van vermogen. En de woonkosten kan hij niet volledig voldoen uit zijn huidige inkomen. Immers uit de bijstandsnorm kan hij € 1536,34 x 50% voldoen. Dat is € 768,17. Uit het inkomen boven de bijstandsnorm kan hij € 163,66 x 80% is € 130,93 voldoen. Er is in totaal € 899,10 beschikbaar voor betaling van de woonkosten. De werkelijke woonkosten € 1166,- zijn hoger dus bestaat er recht op een tegemoetkoming TONK. Er is recht op een maandelijkse tegemoetkoming van € 266,90. Het totaalbedrag voor de periode van 6 maanden is € 1601,41. Dit overschrijdt niet het maximaal toe te kennen bedrag van € 3.500 voor de periode van 6 maanden.

Voor de berekening van de tegemoetkoming is een Excel bestand ingericht.

Artikel 3. Aanvraag

In dit artikel is neergelegd op welke wijze de aanvraag moet worden ingediend (eerste lid). Ook is bepaald welke stukken de aanvrager moet verstrekken bij de aanvraag (tweede lid).

Een aanvraag tegemoetkoming TONK kan worden ingediend uiterlijk op 30 juni 2021 (derde lid). Dat is immers de laatste dag van de periode waarop de TONK geldt. Met ingang van 1 juli 2021 worden deze (tijdelijke) beleidsregels ingetrokken.

Lid 4: terugwerkende kracht mogelijk

Uitgangspunt in de Participatiewet is dat bijstandsverlening met terugwerkende kracht in principe niet is toegestaan (artikel 44, eerste lid, van de wet). In deze beleidsregels wordt hier een beperkte uitzondering op gemaakt.

De TONK ziet op de periode 1 januari 2021 tot en met 30 juni 2021. Omdat deze beleidsregels nog niet waren vastgesteld op 1 januari 2021, vindt het college het nodig om een aanvraag met terugwerkende kracht te kunnen toekennen. Om inwoners enigszins de tijd te geven een aanvraag in te dienen is ervoor gekozen om een aanvraag die is ingediend uiterlijk op 30 juni 2021 toe te kennen met terugwerkende kracht per 1 januari 2021. Wanneer er op 1 januari 2021 nog geen recht op een tegemoetkoming TONK bestaat, dan wordt de aanvraag geacht te zijn ingediend op de eerstvolgende datum waarop wel recht bestaat op een tegemoetkoming TONK.

Artikel 4. Welke kosten komen in aanmerking voor een tegemoetkoming TONK

Het kabinet heeft bij de invoering van de TONK gedacht aan huishoudens die in problemen raken met de betaling van noodzakelijke kosten, waaronder woonkosten. De tegemoetkoming TONK kan daarom voorzien in de kosten van:

- a. huur van een woning; of
- b. rente en aflossing in verband met een voor de financiering van de woning afgesloten hypotheek; en
- c. de kosten elektriciteit, gas en water voor de woning. Het college gaat voor deze kosten uit van een forfaitair bedrag gebaseerd op de Nibud normen 2020-2021, in totaal € 166,-,-. Dat wil zeggen een gemiddeld gasverbruik van € 109,- per maand en een gemiddeld stroomverbruik € 34,-,-. De kosten van water worden forfaitair op € 23,- gesteld (voor een vijfpersoonshuishouden volgens het Nibud).

De tegemoetkoming TONK voorziet alleen in deze kosten voor zover het gaat om een door de aanvrager bewoonde woning. Het gaat dan om de woning waar belanghebbende hoofdvverblijf heeft. De tegemoetkoming TONK voorziet niet in de kosten van een tweede woning of een zakelijk pand.

Kosten van huur

Met betrekking tot de kosten van huur van de woning gaat het niet om de kale huur maar om de all-in prijs. Dit betekent dat eventuele servicekosten in aanmerking kunnen komen voor een tegemoetkoming. Hiervoor kiest het college in verband met een eenvoudige uitvoering van de TONK.

Andere kosten

Het kan ook nodig zijn om andere kosten te vergoeden. Daarin voorziet de TONK niet. Een aanvraag zal op basis van de reguliere bijzondere bijstand moeten worden gedaan.

Artikel 5. Hoogte tegemoetkoming TONK

De hoogte van de tegemoetkoming TONK is gelijk aan de hoogte van de woonkosten verminderd met het deel van de inkomen waarvan het college vindt dat het besteed kan worden aan woonkosten. Het gaat dan om:

- a. 50% van het inkomen tot de voor de leefvorm toepasselijke bijstandsnorm; en
- b. 80% van het inkomen boven de voor de leefvorm toepasselijke bijstandsnorm.

Het gaat om de voor de leefvorm toepasselijke bijstandsnorm, dus ook al is er geen sprake van verstrekking van algemene bijstand, dan wordt er gekeken naar de bijstandsnorm die van toepassing zou zijn geweest als hij wel recht had op algemene bijstand.

Om de kosten beheersbaar te houden bedraagt de hoogte van de TONK ten hoogste € 3.500,- voor de gehele periode van 6 maanden. Ook al zou de berekening op een hoger bedrag uitkomen.

Berekening o.b.v. maandbedrag

De hoogte van de tegemoetkoming TONK wordt berekend naar een maandbedrag. De totale hoogte van de tegemoetkoming TONK is het maandbedrag vermenigvuldigd met 6 (maanden). Het totaalbedrag mag niet het vastgestelde maximum van € 3.500,- overschrijden.

Artikel 6. Duur en vorm

Duur

De TONK geldt van 1 januari tot 1 juli 2021. Met de verstrekking van de tegemoetkoming wordt hierbij aangesloten. Het artikel spreekt over ten hoogste omdat vanwege een latere aanvraag of het niet (over de gehele periode) voldoen aan de voorwaarden ervoor kan zorgen dat er voor een kortere duur recht op een tegemoetkoming TONK kan bestaan.

Vorm

Het uitgangspunt is dat de tegemoetkoming TONK om niet verstrekt wordt. Dit betekent dat belanghebbende de tegemoetkoming niet hoeft terug te betalen. De tegemoetkoming TONK kan ook in de vorm van een lening worden vertrekt als belanghebbende op korte termijn over voldoende middelen zal beschikken om de kosten zelf te dragen of de noodzaak tot bijstandsverlening het gevolg is van een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid.

Artikel 7. Betaling tegemoetkoming TONK

In dit artikel is de betaling van de tegemoetkoming TONK geregeld. De betaling van de TONK vindt maandelijks plaats.

Artikel 8. Geen verhuisplicht

Het college legt geen verhuisverplichting op bij de verstrekking van een tegemoetkoming TONK. Dit past immers niet bij het doel van deze tijdelijke tegemoetkoming in verband met de coronacrisis.

Artikel 9. Hardheidsclausule

Het college is gehouden van eigen beleidsregels af te wijken als toepassing ervan in een individueel geval wegens bijzondere omstandigheden onevenredig is in verhouding tot de met de beleidsregel te dienen doelen. Dit is geregeld in artikel 4:84 Awb. Voor de herkenbaarheid is de clausule opgenomen in de beleidsregels.

Artikel 10. Inwerkingtreding en intrekking beleidsregels

De TONK geldt voorlopig van 1 januari 2021 tot 1 juli 2021. Hiermee is rekening gehouden bij de inwerkingtreding met terugwerkende kracht van deze beleidsregels en de intrekking ervan per 1 juli 2021. Mocht het kabinet besluiten dat de TONK langer van kracht moet zijn, dan zal het college overgaan tot verlenging van de beleidsregels en dit tijdig kenbaar maken.

Toepassingsbereik reguliere beleidsregels bijzondere bijstand

In verband met de tegemoetkoming TONK kan op onderdelen afgeweken worden van de huidige Beleidsregels bijzondere bijstand. Uit deze beleidsregel (TONK) blijkt op welke onderdelen wel aangesloten wordt bij de Beleidsregels bijzondere bijstand van de gemeente Voorst.

Artikel 11. Citeertitel

Dit artikel heeft geen toelichting.